

Dokter Joannes Appelmans

Joannes Maria Michaël Jan Appelmans, geneesheer doctor in de geneeskunde, geboren te Schepdaal op 5 mei 1866, overleden te Dilbeek op 21 mei 1929, zoon van Cornelius en Anna Maria Van Rossom. Huwt te Vlezenbeek op 30 mei 1893 met **Maria Angelica De Ro**, geboren te Gooik op 1 september 1868, overleden te Dilbeek op 13 april 1940, dochter van Elias en Philippina Van Cutsem.

Kinderen

1. **Paul Maria**, nijveraar, geboren Dilbeek-Dorp op 27 augustus 1894, overleden op 25 mei 1978. Huwt in 1925 met **Josephina Eugenia Maria Wilhelmina Senden**, geboren te Turnhout op 16 oktober 1893, overleden te Dilbeek op 1 juli 1977, dochter van Guillaume A. en Marie Regine Van den Beuren. Hij was oudstrijder 1914-1918 beroepsvrijwilliger bij het Transportkorps 5 DA en ontsnapt uit Duitsland.
2. **Margaretha Cornelia**, geboren te Dilbeek 9 augustus 1899, schielijk overleden te Dilbeek op 21 september 1951. Huwt te Dilbeek op 30 mei 1922 met **Philemon De Boeck**, geneesheer, geboren te Erpe op 19 november 1888, schielijk overleden te Dilbeek op 28 februari 1962, zoon van Gustaaf Amand en Maria Delphina Caudron. Hij volgde zijn schoonvader op in de Verheydenstraat.

Reeds vóór zijn huwelijk kwam hij op 11 mei 1892 naar Dilbeek wonen in het huis Dorp nr. 112bis, om er een huis en hofstede te huren van Henricus Ambrosius Swalus. Deze liet aan Jan Appelmans deze eigendom na bij holografisch testament van 20 november 1912, in werking tredend na het overlijden te Dilbeek op 18 februari 1916 en bij akte in bewaring bij notaris Camille Marescaux te Dilbeek op 25 februari 1916. Jan Appelmans moest aan de erfgenamen van Henricus Ambrosius Swalus de som betalen van 25.000 franken. En hij werd ook aangesteld als testamentuitvoerder. Het is een imposant gebouw in het dorp aan de Verheydenstraat nr. 24, nu boekhandel De Standaard. Deze woning werd gebouwd tegen het einde van de 19^e eeuw. De eerste boner was Juliana De Knop, geboren Itterbeek 18 maart 1867, rentenierster. Zij kwam van Anderlecht op 7 januari 1891, om er terug te gaan op 14 januari 1892. Hij woonde er dus gedurende 1 jaar alleen alvorens hij huwde.

Andere inwonenden waren:

- Judocus De Ridder, geboren Sint-Katherina-Lombeek 4 december 1879, dienstknecht. Van Sint-Katherina-Lombeek gekomen 21 september 1900.
- Joanna Catharina Borremans, geboren Itterbeek 17 april 1864, dienstmeid. Gehuwd te Dilbeek 5 mei 1899 met Adolphus Ursmarus Van Droogenbroeck. Van Anderlecht gekomen 14 september 1894, en naar Schepdaal gegaan 2 juni 1899.
- Anna Maria Heymans, geboren Anderlecht 2 december 1823, rentenierster, weduwe van Eduardus Kuykens. Van Vorst gekomen 15 juli 1893, om op 8 februari 1897 te Dilbeek in huis nr. 34 te gaan wonen.
- Catharina Stuckens, geboren Schepdaal 11 augustus 1882, dienstmeid. Kwam van Brussel 13 oktober 1899. Zij huwde met eerstgenoemde Judocus De Ridder, om aan de Ninoofsesteenweg te Dilbeek een winkel uit te baten.

Dokter Appelmans bezat één van de drie auto's die Dilbeek aan het begin van de 20e eeuw rijk was.

De bezielende leiding van voorzitter Gaston Moeremans en de werklust van ondervoorzitter Jan Appelmans zorgden er ondermeer voor dat de Dilbeekse fanfare in die periode een ongeëvenaarde bloei kende.

Van Dr. J. Appelmans schreef burgemeester baron de Viron in 1925. *“Nooit zult u uw ondervoorzitter dankbaar genoeg kunnen zijn, die ondanks de weinige vrije stonden waarover hij beschikt met zoveel ijver en bevoegdheid uwe maatschappij helpt besturen, hij is de ziel van uw vergaderingen en zijn vernuftig inrichtingsvermogen is de roem van uw feestelijkheden”*.

Hij verzorgde 23 jaar lang de zieke broeders van Groot-Bijgaarden. Begin 1929 ontving hij nog het diploma *‘Weldoener van de Congregatie’*. Hij werd vervangen door zijn schoonzoon dokter Philemon De Boeck. Het ereloon van de dokter werd op 20 frank gebracht per raadpleging.

Bronnen

Gemeentearchief Dilbeek

Archief Erwin Octaaf D'hoë

Koninklijke Harmonie Crescendo Dilbeek-Itterbeek, 1989.

Jubileumboek 1897-1997, Honderd jaar Broeders in Groot-Bijgaarden.

ABEELS G. & BALLEET G. 1973: Dilbeek in oude prentkaarten. Dilbeek en cartes postales anciennes, Zaltbommel, z.p.

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/206963>

Jan Appelmans in 1925 als ondervoorzitter van de fanfare Sint-Cecilia van Dilbeek

Zelig de barmhartigen! want zij zullen barmhartigheid verwerven. — Matth., V, 7.

†
BID VOOR DE ZIEL
 VAN ZALIGER

DOKTER JOANNES APPELMANS
 ECHTGENOOT VAN
ANGELICA DE RO

geboren te Schepdaal den 5 Mei 1866, en zeer godvruchtig in den Heer ontlapen te Dilbeek, den 27 Mei 1909, getrouwt en versterkt door de H.H. Sacramenten der stervenden.

Gelukkig wie de werken van liefdadigheid wist te oefenen! — Zijne aalmoezen zijn met synne gebeden opgekloomen tot voor den troon van God, die nu zich heeft herinnerd: Komt, gezegenden mijns Vaders, bezit het rijk dat U is voorbereid van het begin der wereld; want ik had honger, en gij hebt mij geseijdel; ik had dorst, en gij hebt mij geseijdel; ik was naakt, en gij hebt mij gekleed; ik was ziek, en gij hebt mij bezocht. — Spreuken, Handelingen der Apost., Matth.

Met hart en ziel aan het ambt innig vastgehecht, dag en nacht aan de zieken ganssch toegewijd, heeft hij er velen verzorgd naar het lichaam, ook hunne ziel altoos insluitend. — Voor hem zelf, liever dan zijne lieve en langdurige pijn kunstmatig te verzachten of te verkorten, heeft hij die hier geduldig willen uitstaan, om hiernaals gespaard te worden bij den Heer.

Lieve Echtgenote en Kinderen, duurzame Familie, hard is het te scheiden, maar zooveel te zoeter zal het zijn malkander weder te vinden om niet meer te scheiden.

En gij, mijne Broeders, denkt op mij aan het altaar des Heeren.

Heer, geef haar de rouwige, welvoordende rust!

R. I. P.

Pfechtige lijdienst en begrafenis in den familiekerkder: Zaterdag 27 Mei, om 11 uren.

J. Ceuppens te Dilbeek.

Heer! Dat Uw Wil geschiede.

†

TER ZALIGER GEDACHTENIS VAN

MEVROUW

MARIE-ANGELIQUE DE RO

WEDUWE VAN ZALIGER

DOKTER JEAN APPELMANS

geboren te Gooik, den 1ste September 1868 en godvruchtig in den Heer ontalapen te Dilbeek den 13den April 1940, getrouwt en gesterkt door de H. Sakramenten der Stervenden.

De rechtvaardige sterft gerust; zijn dood is het einde van zijn arbeid en het begin van beter leven.

God had haar verrijkt met de schoonste deugden. Ze was eenvoudig, rechtvaardig, godvreezend, liefdadig. Haar linkerhand wist niet wat haar rechterhand mildadig gaf.

Zij ging de dood te gemoet, onderworpen aan den wil van God, en met bovennatuurlijke vrede, die eene kostbare genade is voor diegenen die terug keeren tot God.

Lieve Kinderen en Kleinkinderen, vergeet mij niet in uwe gebeden.

H. Hart van Jesus, ik betrouw op U. (300 d. afl.)
 Hare Ziel rust in vrede. Amen.

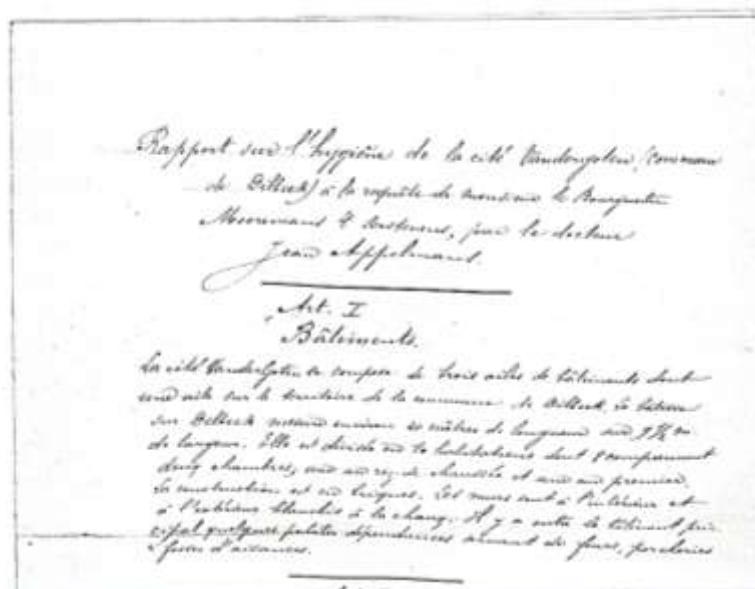
De plechtige lijdienst en begrafenis in den familiekerkder hadden plaats te Dilbeek, den 18 April 1940, te 11 uur.

DRUK. J. GABRIEL, ANDERLECHT

Zijn grafsteen bevindt zich op de gemeentelijke begraafplaats van Dilbeek.

De twee documenten in bijlage geven een goed beeld hoe toegewijd hij zijn taak ter harte nam, waarvan vertaling uit het Frans. De tweede bijlage toont dat besmettelijke ziekten een trouwe metgezel van de mens en van alle tijden is.

Bijlage 1

Rapport over de hygiëne van de cité Vandergoten (gemeente Dilbeek) op vraag van burgemeester Moeremans 't Serstevens, door Dr. Jean Appelmans.

Art. I

Gebouwen.

De cité Vander Goten bestaat uit drie gebouwenvleugels waaronder een vleugel op het grondgebied van de gemeente Dilbeek. Het gebouw aan Dilbeek is circa 20 meter lang bij 9 ½m breed. Het is verdeeld in 10 woningen, waarvan 8 met twee slaapkamers; een op de begane grond en een op de eerste. De constructie is baksteen. De muren zijn aan de binnen- en buitenkant gewit. Naast het hoofdgebouw zijn er een paar kleine bijgebouwen die dienst doen als ovens, varkensstallen en beerputten.

Art. II

Bevolking.

Tien huishoudens bewonen het betreffende gebouw; de totale bevolking is 61 mensen. De bewoners zijn fabrieksarbeiders die landarbeiders en tuinders zijn.

Art. III

Kamers.

Elk huishouden beslaat over het algemeen twee kamers: de eerste dient als keuken, opslagkelder, wasruimte, enz. De tweede doet dienst als slaapkamer en zolder. De kamers zijn gemiddeld 50 meter. De ventilatie kan naar tevredenheid gebeuren, al is er in sommige huizen een vochtige cabine zonder ramen. De bevloering is versleten en in slecht passende platte stenen, waardoor er veel spleten tussen hen zijn, uitstekende broedplaatsen voor microben. De meeste plafondplanken zijn door wormen aangevreten en zouden ernstige desinfectie onmogelijk maken.

Art. IV
Water.

Er is een beekje in de buurt met voldoende waswater enz. Er zijn ook twee bronnen waarvan het water kan worden gebruikt om te drinken en om voedsel te bereiden; maar de capaciteit van de reservoirputten is onvoldoende en deze reservoirs zijn niet immuun voor dagelijkse verontreiniging door tal van onzuiverheden. Er is geen stortbak die drinkwater levert. De bevolking van de cité haalt haar bevoorrading uit het reservoir dat voor de inwoners van de cité op het grondgebied van Anderlecht wordt gebouwd. Opgemerkt moet worden dat dit deel gelegen op Anderlecht van een andere eigenaar is en dat de stortbak werd verboden voor de inwoners van Dilbeek. Bovendien komt het vaak voor dat 's avonds de stortbak bijna droog wordt gezet en dat er onzuiver water uit wordt gehaald. De kwaliteit van het water is goed. Ik heb het laten analyseren en een chemische en bacteriologische analyse in de laboratoria van de Universiteit van Leuven bewees het.

Art. V
Stortbakken.

Er zijn daar maar drie beerputten. Het is onvoldoende; Ik zal het bewijzen in artikel VII. Bovendien voldoet hun constructie verre van aan de meest elementaire regels van goed begrepen hygiëne. Het onderhoud ervan is noodzakelijkerwijs gebrekkig en desinfectie, in bepaalde omstandigheden van het allergrootste belang, zou volkomen onmogelijk zijn.

Art. VI
Huishoudelijk water

Het huishoudelijk water stroomt door kanalen die voor huizen in de aarde zijn gegraven. Twee of drie hebben onvoldoende helling; als gevolg hiervan stagneren en rotten deze wateren. Onnodig te wijzen op het gevaar van deze stagnatie en verrotting.

Art. VII
Ziekten

Alle seizoensziekten komen daar nog steeds in een te grote mate voor, in vergelijking met de andere arbeiderswoningen van de behoeftigen van de gemeente. Om alleen de cholera-epidemie van de zomer van 1892 te citeren: het aandeel van de getroffen individuen bedroeg 10%, terwijl het voor de rest van de arbeiderswoningen slechts 5 ½% was; of ongeveer het dubbele. - in sectie V heb ik gezegd dat het aantal beerputten te klein was. Hier is het bewijs: in tijden van epidemieën wordt het algemeen gebruik van latrines veroordeeld door alle medische autoriteiten en gezondheidscommissies. Bovendien moet ik in dit specifieke geval wijzen op een feit van aanzienlijke ernst. Ik had een huishouden gevonden dat besmet was met syfilis. Ondanks alle voorzorgsmaatregelen om de ziekte te beperken, verspreidde het zich naar twee andere huishoudens. Ik had elke relatie tussen burens verboden, wat op de lange termijn wel uitmaakt, daar kon ik mezelf van verzekeren. En toch vond de besmetting in twee huishoudens plaats, wat ik alleen legitiem kan toeschrijven aan het gemeenschappelijk gebruik van de latrines, aangezien de besmetting precies in de kern met dezelfde beerput heeft plaatsgevonden.

Gemaakt in Dilbeek en authentiek gecertificeerd
4 mei 1893. door dokter Jan Appelmans.

Bijlage 2

Burgerlijk Kruis 1e klas (verguld)

Appelmans Jean, geboren te Schepdael, 5 mei 1866 Doctor in de geneeskunde, Dilbeek Dorp 116.

In september 1904 brak in onze gemeente een epidemie van buiktyfus uit, die zich in korte tijd uitbreidde. Verschillende families zijn zwaar getroffen; zo'n zeventig gevallen werden aan het gemeentebestuur gemeld door Dr. Appelmans, die zich alleen dag en nacht opofferde om zieken te behandelen; van deze 70 gevallen hadden we slechts vijf doden. Hij aarzelde geen moment om zichzelf bloot te geven en bracht de besmetting over naar een van zijn eigen kinderen, een vijfjarig meisje, dat ernstig ziek was en 2 maanden tussen leven en dood

doorbracht. De gemeenteraad, die unaniem oog heeft geoordeeld over de toewijding boven zijn lof die de arts tijdens deze epidemie heeft getoond, en de bij deze gelegenheid bewezen diensten wil erkennen; verzoekt de minister van Binnenlandse Zaken de heer Appelmans vriendelijk de voorgestelde onderscheiding toe te kennen.

Dokter Appelmans meldt al drie weken aan de Brabantse medische commissie dat de ziekte voorbij is.

Gedaan te Dilbeek op 29 juni 1905

Door het College Het College van Burgemeester en Schepenen

De gemeentesecretaris,

H. Janssens

In een bijhorende lijst somt Appelmans een reeks bijzondere gebeurtenissen op sinds zijn aantreden te Dilbeek.

- Buiktyfusepidemie in het gehucht Vlaesendael onder Dilbeek en Anderlecht 17 gevallen - in 1892 en 1893.
- Buiktyfusepidemie in Itterbeek in 1895 - 15 gevallen.
- Buiktyfusepidemie in Dilbeeks gehucht Kouden heerd in 1896 7 gevallen.
- Pokkenepidemie in 1902 2 gevallen in Dilbeek 1 in Itterbeek 27 gevallen in Anderlecht.
- Buiktyfusepidemie in 1904 en 1905 in Dilbeek en gedeeltelijk in Anderlecht 69 gevallen.
- Buiktyfusepidemie in gehucht Broeck Anderlecht 10 gevallen - in 1905 en 1906.
- Doctor in het liefdadigheidskantoor van Dilbeek sinds 1892. Doctor van de armen te Gr. Bijgaarden. Corresponderend lid van de Medische Commissie sinds 1892 of 1894.

In 1918 breekt de Spaanse griep uit. Ook Dilbeek kende enkele slachtoffers, het merendeel jongens van omstreeks 18 jaar oud. Ook hier zien we dat dokter Appelmans de zorg op zich nam.

Erwin Octaaf D'hoë